

SLOVENSKI NAROD

Izbija vsek dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič 2 Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Pred rešitvijo avstrijske notranje krize

Danes se odloči usoda avstrijske ustavne reforme — Socialni demokrati vztrajajo na zahtevi po ljudskem glasovanju o posameznih zakonih

Dunaj, 29. novembra. Včeraj je nastala v pogajanjih za ustavno reformno težka parlamentarna kriza. V popoldanskih urah se je zdelo, da je kriza neizogibna, toda proti večeru se je situacija obrnila na bolje.

Zvezni kancelar dr. Schober je pokazal pot, po kateri bi se dala rešiti sporna vprašanja. Dal je pobudo za številne konference ter končno v poznih večernih urah novinarjem sporočil, da je smatrati vprašanje velike reforme, razen nekaterih odprtih postranskih vprašanj, za rešeno. Končna kompromisna formula ne prinaša prešenetljivih novosti, temveč se giblje v okviru doslej razmotrivanega predloga. Dunaj ostane celota zase z omejitvami, ki jih določa ustava. O finančnih vprašanjih se še ni razpravljalo in ostanejo nerešena do prihodnjega leta. Glede na

vprašanja šol formulacija se ni izgotovila, vendar se zdi, da bo ostal v splošnem dosedanj položaj neizpremenjen. Glede na pravico prisilnih odredb bo bržkone ostalo pri tem, da bo moral nanie pristati glavni odbor za revizijo ustave.

Premostitev glavnih težav je bila pridržana za danes. Kot eno najvažnejših se imenuje pri tem vprašanje ljudskega glasovanja. Socialni demokrati zahtevajo, da lahko tretjina poslancev ali 400 tisoč državljanov v vlogu zahteva izvedbo ljudskega glasovanja o vsakem zakonu. Socialni demokrati spravljajo to zahtevo v zvezo s svojim pristankom na izpremembo ustave in vztrajajo na tem, naj večinske stranke priznajo ta junctim.

To zadevo bo zvezni kancelar rešil na ta način, da jo bo začasno ukinil z

dnevnega reda in spravil skupno z iniciativnim predlogom dr. Seipla pred parlament. Kakor se zatrjuje, se bodo pri rešitvi tega vprašanja upoštevale želje socialnih demokratov.

Zaključna konferenca večinskih strank je trajala do poznih večernih ur. Velenec in Landbund sta se še upirala, kakor tudi radikalno krilo krščanskih socialcev, vendar je bil uspeh posvetovalni v toliko pozitivni, da se je mogel podobor ustavnega odbora sestati v večernih urah. Ureditev zadnjih nerešenih vprašanj danes najbrž ne bo nalezla na težkoče in se lahko z gotovostjo računa, da se bo ustavni odbor začel prihodnjega tedna in parlament prihodnji četrtak bavil z ustavno reformo.

Odgoditev madžarskega parlamenta

Vlada se izogiba kritiki — Vse stranke nezadovoljne — Parlament se pred božičem bržkone ne bo več sestel

Budimpešta, 29. novembra. Proti odgoditvi parlamenta, ki je bila nenadoma odročena v tork za nedoločen čas, se pojavljajo tako v vladni kakor tudi opozicijskih krogih tehtni pomisleki. Vladne stranke skušajo pomiriti vlada z zatrjevanjem, da tudi v zapadnih demokratičnih državah zasedajo parlamenti s pogostimi prekinitvami. Kljub temu smatralo poslanci vseh strank brez razlike, da je vladna politika grofa Bethlena, ki nima prav nobenega programa, največja nevarnost za državo. V sredo je vlada ponovno presenetila svoje poslance z neobičajnim sporocilom, da so prav tako odpovedani tudi vsi običajni redni sestanki vladnih poslancev za nedoločen čas. V razlogih tega vladnega odloka se navaja, da je večina vladnih

narodnih poslancev odsotna iz Budimpešte. Ta odločba vlade je še bolj ogorčila vladne poslance, dočim opozicijski poslanci ne dvomijo, da je pravi razlog teh novotarij le bojazen vlade pred kritiko. Vladi naklonjena krščanska - socialna stranka je kljub temu sklenila, da se bodo njeni poslanci sestajali in razpravljali o gospodarskem programu. Predlagala je namreč, da ima priti čim prej na dnevni red parlamenta razprava o gospodarskem položaju in njegovih problemih. Ministrski predsednik Bethlen spocetka sicer ni bil nasproten temu predlogu, sedaj pa zahteva, naj pride ta zadeva na dnevni red šele po božičnih praznikih. Podoba je torej, da se madžarski parlament letos sploh ne bo več sestel.

Protimadžarske demonstracije v rumunskem gledališču

Dijaki preprečili predstavo madžarskih igralcev — Spopadi s policijo — Trije policaji težko ranjeni - Mnogoštevilne aretacije

Oradea Mare (Veliki Varadin), 29. novembra. Sročil je prišlo v tukajšnjem gledališču povodom gostovanja nekega madžarskega ansambla do velikih protimadžarskih demonstracij. Dijakstvo je med predstavo vdrlo v gledališče in preprečilo nadaljevanje predstave. Intervencirala je tudi policija, vendar pa je bila proti demonstrantom brez moči in so morali nadaljevanje predstave odpovedati. Šele ko so na poziv policije prišli gasilci z brizgalnami in začeli škropiti demonstrante z ledenomrazno vodo, so se razbežali. Pozneje so se ponovno zbrali in v

povorki demonstrirali skozi mesto, pri čemur je prišlo do krvavega spopada s policijo. Trije policisti so bili smrtno nevarno ranjeni, okrog 20 demonstrantov pa aretiranih. Šele v poznih nočnih urah je zavladal v mestu zopet mir. Dijakstvo je danes izdalo proglas, v katerem naglašajo, da sprico obče madžarske politike do Rumunije ne more trpeti v rumunskem gledališču madžarskih predstav in bo nastopalo proti temu, dokler Madžarska ne bo spoštovala mirovnihih pogodb in izpremenila svoje politike v duhu prijateljstva in dobrega sosedstva.

Zgrešene stanovanjske špekulacije

Prazne stanovanjske palače v Budimpešti — Niti na dražbah jih ne morejo prodati

Budimpešta, 29. novembra. V madžarski prestolnici je izbruhnila svojevrsna stanovanjska kriza, ki je izzvala veliko krizo na trgu nepremičnin. Po prevratu so mnogi hišni posestniki spekulirali s hišami na račun stanovanjske krize in zgradili veliko število ogromnih najemniških hiš. Najeli so draga posojila pri bankah, kar jih sedaj spravlja v težkoče. Najemnine so v teh hišah namreč tako visoke, da jih najemniki ne zmorejo. Posledica je, da so skoraj vse te hiše prazne. V palačah s 40 stanovanji sta komaj dva, največ trije najemniki, vsa druga stanovanja pa stoji prazna. Lastniki so prišli zaradi tega v take stiske, da ponujajo svoje hiše v nakup pod pogojem, da kupec prevzame samo dolg pri banki, dočim lastni investirani kapital niti več ne računa. Kljub temu ni kupcev in banke ne morejo hiš pognati niti na dražbo, da bi prišlo do svojega denarja. Hišni posestniki so se obrnili na vlado, da bi s posebnim zakonom uredila te dolgeve in rešila hišne lastnike pred popolno propastjo.

Posredovanje Amerike v rusko-kitajskem sporu

Zedinjene države za skupno posredovalno akcijo na Kitajskem — Kitajska vlada še ni zahtevala posredovanja Društva narodov

Washington, 29. novembra. Vlada Zedinjenih držav je po svojih diplomatskih zastopnikih sondirala pri angleški, japonski, italijanski in nemški vladi teren o eventualni skupni akciji teh držav na Kitajskem, kjer je postal položaj skrajno resen. Državni podtajnik za zunanje zadeve Stimson je naročil ameriškim diplomatskim zastopnikom pri omenjenih državah, naj poizvedo, kako stališče bi zavzele k morebitni skupni akciji v zaščito skupnih interesov na Daljnem vzhodu, ne da bi stavlil konkretni predlog. Vsaka vlada naj sama postavi svoje predloge, ki bi nato tvorili podlago za skupen nastop. Amerika smatra, da bi se mogla le na ta način preprečiti popolna anarhija, ki grozi Kitajski. Akcija je tem nujnejša, ker se bodo v kratkem pričela mirovna pogajanja med Kitajsko in Rusijo.

London, 29. novembra. S kitajske strani se zatrjuje, da se kitajska vlada med rusko-kitajskim sporom še ni obrnila na Društvo narodov.

Tokio, 29. novembra. Kitajski poslanik je izjavil po obisku pri japonskem zunanjem ministru, da se je hotel izogniti podpori Japonske v svrhu prekinitve spora z Rusijo s posredo-

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.78, Berlin 13.5125, Bruselj 7.8986, Budimpešta 9.8877, Curih 1094.4 do 1097.4 (1095.9), Dunaj 792.91—795.91 (794.41), London 275.40, Newyork 56.24—56.44 (56.34), Pariz 232.36, Praga 167.05—167.85 (167.45), Test 295.93.
ZAGREBSKA PREDBORZA.
Devize: London 275.40, Newyork 56.34, Pariz 222.55, Milan 295.43, Curih 1095.90, Berlin 1351, Dunaj 794.25, Praga 167.45.
Efekti: pos. 85, vojna škoda 435.
INOZEMSKA BORZE.
Curih, London 25.13, Newyork 515.075, Pariz 20.2925, Milan 26.965, Madrid 71.30, Berlin 123.29, Dunaj 72.48, Beograd 9.1275, Praga 15.2775, Bukarešta 3.07, Budimpešta 90.13, Sofija 3.72, Varšava 57.7675.

Spominjajte se slepih!

Zakaj je propadla Hrvatska seljačka zadružna banka

Odgovor konkurznega upravitelja Josipu Predavcu — Kako je Predavec gospodaril v banki

Zagreb, 29. novembra. V »Domu« je objavil Josip Predavec članek, v katerem brani sebe in poslovni odbor propadle Hrvatske seljačke zadružne banke. Na ta članek odgovarja v današnjih listih konkurzni upravitelj dr. Radošević, ki navede najprej, koliko je imel Predavec za sebe na račun reprezentacij od 5. novembra 1925 do 7. marca 1928. Navaja točno datume, ko si je pustil izplačati vsak mesec zneske po 6000 ali 5000 Din. Šele leta 1928, je Predavec znižal reprezentacijske stroške na 3000 Din na mesec. Razen tega je ostal Predavec dolžan usmiljenim sestram na Korčuli, ki so vzgajale njegove hčerkice, različne vsote, oziroma jih je plačeval na račun banke. Dr. Radošević trdi, da je Predavec uporabljal banko za svoje osebne koristi, ko je že propadla. Predavec dolguje banki od početka njenega delovanja do poloma brez kakkega kritja ali zavarovanja 700

tisoč dinarjev. Iz poslovnih knjig je razvidno in ugotovljeno, da znaša danes brutto dolg Predavca banki 823.100 dinarjev. S tem denarijem je Predavec uredil svoje posestvo »Zlatibor« v Dugem selu. Tudi svojo družino je vzdrževal s tem denarjem. Potom banke si je naročil tudi češki list »Venkov« in plačal spalni vagon, ko se je vozil v Beograd. Dolg Predavca pri Hrvatski seljački zadružni banki je pri sedanjem stanju stvari povsem izgubljen. Siromašni vlagatelji so torej ob ves svoj denar. Če se Predavec brani, da je postopal pravilno, zakaj ni pustil potem zneskov, ki jih je dvignil zase iz banke, v celoti zavarovati na svojem posestvu ali pa po svojih bogatih prijateljih? Vprašuje konkurzni upravitelj. Kar se tiče kazenske odgovornosti Predavca, je pa stvar v rokah sodišča in o tem ne more biti pristojen za sodbo niti Predavec niti jaz (dr. Radošević).

Bolgarska vlada o reparacijah

Zunanji minister Burov o korektnem stališču Jugoslavije — Protestne manifestacije proti neuiliški pogodbi

Sofija, 29. novembra. AA V parlamentarnem odboru za zunanje zadeve so predsednik vlade Ljapčev, minister zunanjih zadev Burov in minister financ Molov podali izjave o reparacijskem vprašanju.

Minister zunanjih zadev Burov je najprej pojasnil celokupno reparacijsko vprašanje in dejal, da ni bil postavljen nikak ultimat o reparacijskem vprašanju in da se pogajanja nadaljujejo. Govorec o stališču posameznih držav napram reparacijskim dajavbam Bolgarske je Burov izjavil, da so odnosi z Italijo izvrstni in da bo porabil primeren priliko za poset Rima. Burov je nadalje priznal, da se je Jugoslavija v vprašanju reparacij obnašala napram Bolgarski prav dobro in da je bilo njeno zadržanje v zadnjem času korektno.

Minister financ Molov je ponavljal, da so reparacijska bremena velika in da preobremenjujejo bolgarske finance. Glede na izjavo poslanca Malinova, da Bolgarska ne more plačati zahtevanih reparacijskih vsot, je minister financ dejal, da bo vlada storila vse za zaščito bolgarskih interesov in da bo v najkrajšem času dala formalni odgovor upniškim državam.

Sofija, 29. novembra. AA Shod »Rodne zaščite« proti reparacijam, ki bi se imel vršiti včeraj v vojnem klubu, je bil v »Bioskopu pažen« na Bulvarju. Zaradi te premestitve se ga je udeležilo mnogo manj oseb, kakor se je pričakovalo. Na shodu je bilo kakih tisoč ljudi. Govorili so Žilev, Stalinski in Markov. Zanimivo je, da govorniki niso govorili veliko o reparacijah, pač pa o bolgarski politiki in o stališču »Rodne zaščite«. Žilev je v svojem govoru dokazoval, da šteje sobranje preveč poslancev in da se potrošijo ogromni izdatki, čeprav narod nima od tega ni-

kake koristi. Stalinski pa je nazorno slikal, kako razpisno žive ministri. Končno je Markov zatrjeval, da »Rodna zaščita« ne želi prevzeti oblasti na Bolgarskem, pač pa je proti sedanj demo-

kraciji. Sofija, 29. novembra. Včerajšnji sofijski listi so izšli povodom 10letnice podpisa neuiliške pogodbe črno obrobjeni ter naglašajo v svojih člankih, da je ta obletnica črni dan za bolgarski narod, dan sramote. Obenem napadajo v svojih izjavah bolgarsko vlado zaradi njene popustljivosti v obrambi bolgarskih interesov. »Utro« označuje 10letnico neuiliške pogodbe kot črni dan v zgodovini bolgarskega naroda. Bolgarski dijaki so povodom obletnice v črnih oblekah manifestirali po mestu ter nosili veliko število napisov v francoskem in angleškem jeziku, v katerih se protestira proti teritorijalnim določbam mirovnihih pogodb.

Sofija, 29. novembra. AA. Policija je aretirala tajnika delavske stranke Napetova. Aretacija je v zvezi s protidemonstracijami, ki so jih hoteli prirediti delavci proti manifestacijam bolgarskih patrijotičnih društev.

Pogajanja v Sofiji

Beograd, 29. novembra. Bolgarska brzojavna agencija poroča, da so se na zadnji seji jugoslovenskih in bolgarskih delegatov proučevali podatki, ki so bili predloženi od obeh strani o številčnem stanju dvolastnikov in obsegu dvolastniških posestev na meji.

Velik požar

Rosario (Argentina), 29. novembra. O. V mestu je izbruhnil velik požar, ki je napravil za 1,880.000 dolarjev škode.

Ratifikacija arbitražne pogodbe držav Male antante

Beograd, 29. novembra. Današnje »Službene Novine« objavljajo zakon, s katerim se ratificira arbitražni pakt med državami Male antante, ki so ga v Beogradu 21. marca letos podpisali za našo državo zastopnik zunanjega ministra dr. Kumanudi, za Rumunsko zunanji minister Mironescu in za Češkoslovaško zunanji minister dr. Beneš.

Beograd, 29. novembra. »Vreme« poroča iz Zeneve, da je Češkoslovaška vlada izročila tajniku Društva narodov v registriranje arbitražne pogodbe z državami Male antante. Doselej je češkoslovaška vlada predložila že 8, jugoslovenska 5, rumunska pa 3 take pogodbe.

Poslanec ustrelil policijskega komisarja

Varšava, 29. novembra. V selu Knjižin je napovedal kmečki poslanec Samicky svoj shod. Zbralo se je precej njegovih pristavev. Tik pred pričetkom shoda pa je prišel policijski komisar, ki je zborovanje prepovedal. Med komisarjem in poslancem je prišlo do hudega prerekanja, končno pa je poslanec Samicky potegnil samokres in na mestu ustrelil policijskega komisarja. Ljudje so se razbežali, poslanca pa so pozneje aretirali in oddali v sodne zapore. Dogodek je izzval v političnih krogih veliko razburjenje.

Avtomobil s 4000 k. s.

New York, 29. novembra. V kratkem bo zgrajen avtomobil, ki bo skušal prekositi dosedanj hitrostni rekord avtomobilov. Avtomobil bo razpolagal z 4000 konjskimi silami in se imenuje »Srebrni izstrelec«. Kljub temu, da še ni dograjen in razpolaga začasno samo s strojem 2000 konjskih sil, so začasni poskusi uspeli izredno dobro. Graditelj Louis Coatalen je izjavil, da so poizkusi z modelom dokazali, da bo dosegel avtomobil do 300 milj hitrosti na uro. Avtomobil razpolaga s posebno pripravo, ki onemogoča, da bi se med vožnjo prevrnil. V Daytonabeach je prisel znan nemški motorist William Benz, ki bo avtomobil preizkusil.

Krvavi spopadi z brezposelnimi

Lvov, 29. novembra. Včeraj je prišlo do krvavega spopada med policijo in brezposelnimi. Brezposelni so imeli zborovanje, na katerem so sklenili, da bodo zahtevali od magistrata povišanje podpore. Ko so hoteli po zborovanju kreniti v povorki pred magistrat, jih je hotela policija razkropiti. Delavci so se uprli in prišlo je do ulične bitke, v kateri je bilo pet mrtvih in 13 ranjenih.

Kongres železničarjev v Sofiji

Sofija, 29. novembra. AA. Organizacija bolgarskih železničarjev bo imela od 8. do 10. decembra svoj letni kongres. Zborovanja se udeležijo tudi odposlanci zveze slovenskih železničarjev, ki ima svoj sedež v Pragi. Kongres bo v Sofiji.

Angleži izpraznili Porenje

London, 29. novembra. Izpraznitev Porenja s strani angleških čet bo danes v glavnem zaključena. Vse večje formacije so že zapustile nemško ozemlje. V Porenju ostane začasno samo še en bataljon kraljevskih fasiljev, ki pa bo tudi že drve dni decembra zapustil Porenje.

